

สนิมในเหล็ก

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

เทศน์เช้า วันที่ ๒๗ สิงหาคม ๒๕๔๓

ณ วัดสันติธรรมาราม ต.คลองตากต อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

มันแหง พอมองแล้วมันติดขัดไปหมด มันตันไปหมด ที่ว่าประโยชน์นี้เป็นประโยชน์นะ เราเกิดเป็นมนุษย์ คูลี การเกิดเป็นมนุษย์นี้บุญพาเกิด บุญพาให้เราเกิดมา พอบุญพาเกิดมา เราแสวงหาอะไรเป็นที่พึ่งต่อไป ทำไมว่าบุญพาเกิด

คนเขาบอกเลยว่ “ตายแล้วไม่เกิดอีก ตายแล้วก็แล้วกันไป”...มันเป็นไปไม่ได้หรอก หลักของศาสนาบอก “ตายแล้วเกิดอีก เกิดแล้วต้องตายทั้งหมด” พระพุทธเจ้าพูดไว้อย่างนั้นเลยนะ คนเราเกิดมานี้ตายหมดเลย ตายเสร็จแล้วต้องเกิดอีก เว้นไว้แต่พระอรหันต์กับพระอนาคามีที่ไปเกิดบนสุทธาวาสเท่านั้น นอกนั้นจิตต้องเวียนตายเวียนเกิดไปตลอดเลย ไม่มีที่สิ้นสุด มันจะตายไปสู่ขุมที่ไหน

ฉะนั้นว่าตายไม่สูญ นี่มันสำคัญตอนเกิด ที่ว่าบุญพาเกิดนี้สำคัญ สำคัญที่ว่า ถ้าบุญพาเกิด เราได้เกิดเป็นมนุษย์ เกิดเป็นคน ถ้าบาปพาเกิด ก็เกิดเป็นมนุษย์เหมือนกัน มนุษย์นี้บุญพาเกิดอยู่แล้ว แต่เกิดมาแล้วก็ยังทุกข์ๆ ยากๆ กับเกิดมาแล้วมีความสุขมีความสบายพอสมควร พอสมควรนะ เพราะสุขจริงๆ มันไม่มีหรอก มันเป็นเพราะความทุกข์คลายตัวลงไปนิดหน่อยแล้วเราพออยู่ได้ อันนี้เป็นบุญกุศล เห็นไหม

เพราะความทุกข์มันเผาผลาญเรา เราถึงว่าถ้าใครมีความทุกข์เผาผลาญ เหมือนคนไม่มีโอกาส ไม่มีเวลา แล้วถ้าคนทำคุณงามความดี มันถึงได้คุณงามความดีมากไป แต่ถ้าอย่างมีคนที่ว่ามีฐานะมาก ทำบุญนะ เขาทำมาขนาดไหน เขาก็เป็นของที่ว่าเขาทำได้ง่าย ๆ แต่คนจนๆ นะ จะทำ ๕ บาท ๑๐ บาทนี่แสนยากเลย เพราะอะไร เพราะเราไม่มี เห็นไหม เพราะเราน้อย เราต้องคิดมาก พอคิดมาก คนที่มีโอกาส โอกาสที่มันทำได้ยาก ถ้าทำน้อยก็ได้มาก

นี่เหมือนกัน เกิดเป็นมนุษย์มันทุกข์อยู่โดยธรรมชาติอยู่แล้ว ถึงว่าเวลาทำบุญถึงได้บุญมาก ภพของมนุษย์นี้สำคัญมาก ใจ ภพของมนุษย์ อยู่ที่บนเทวดา อยู่บนที่สะดวกสบาย มีบุญกุศลนะ เขาเต็ม อยู่ทุกข์ยาก อยากจะทำก็ไม่มีโอกาส เห็นไหม ตรงนี้บุญพาให้เราได้ทำบุญกุศล

ถ้าเราคิดนะ สนิมเกิดจากเนื้อในเหล็ก เราทำบุญกุศล สนิมเกิดจากเนื้อในเหล็ก เห็นไหม เราตั้งใจเจตนาทำบุญกุศล มันเป็นบุญกุศล บุญนะ เกิด เห็นไหม ดูเหล็กสิ เวลาเขาประกอบเป็นอะไรขึ้นมา เขาทาสี เขาฉาบสีไว้สวยงามมากมาย นี่ความคิดเรา บุญจะทำได้ต้องมีเจตนาอยากจะทำบุญกุศล เราตั้งใจทำบุญกุศล เราตั้งใจ เห็นไหม เหมือนเหล็กมันทาด้วยสีฉาบไว้ มันจะสวยงามข้างนอก สนิมยังไม่เกิด แต่ทำไปๆ สนิมเกิดจากเนื้อในเหล็ก เราไม่เห็นสนิมที่เกิดจากเนื้อในเหล็ก เราเห็นแต่สีที่ฉาบทาไว้ในเหล็กนั้น เหล็กนั้นสวยงามเพราะสีที่ฉาบทาไว้

ความคิดนี้เหมือนกัน นี่บอกว่าความคิดของเรา เราเจตนาทำบุญ ว่าเป็นบุญกุศลๆ...เป็นบุญกุศลถ้าเราทำบุญกุศลเป็นบุญกุศล แต่ทำไปๆ มันจะทำได้ยากเลย เพราะอะไร เพราะว่าสิ่งที่ว่าเราพูด สิ่งที่เหล็ก เราเห็นสีเหล็กที่มันฉาบทาไว้ มันสวย อารมณ์ที่มันเกิดขึ้น มันฉาบทาไว้พร้อมแล้ว เห็นไหม มันฉาบทาไว้พร้อมเพราะเป็นเรา เราคิดว่าเป็นเรา เราทำคุณงามความดี เราถึงมองไม่เห็น สนิมที่เกิดจากเนื้อในเหล็ก ใจ ถ้าสนิมที่เกิดจากเนื้อในเหล็ก มันจะทำให้เราไขว้เขวไป

ดูสิ อย่างเช่นว่าทำบุญกุศล เราทำบุญนะ เรามาทำบุญกุศล เขาก็ว่ากันว่าพวกนี้มาทำไมกัน พวกนี้เป็นคนที่ทำบุญกุศล เป็นคนที่มีปัญหา คนที่เขามีความสุขความสบาย คือเขาอยู่เฉยๆ ของเขา เขามีความสุขมีความสุขของเขาแล้ว ความสุขความสบายของเขา เห็นไหม นั่นนะสนิมเนื้อในเหล็กของเขาก็กินตัวเขาอยู่ตลอดเวลา อันนั้นคือโทษของเขา เขาไม่เห็นโทษของเขา แต่พวกเรา นะ พวกเราจะทำบุญกุศลขึ้นมาแล้ว สนิมเนื้อในเหล็กก็เหมือนกัน สนิมในเนื้อเหล็กมันจะทำให้เราไขว้เขวไป หนึ่ง แล้วทำให้เราคิด เราวิตกเราวิจารณ์ของเราไป นี่มันทำให้...

บุญกุศลนะ มันก็ต้องทำให้ว่า เราจะทอดออกจากตรงนั้น จะเห็นตรงนี้ได้ พระพุทธเจ้าถึงสอนว่า “ทาน ศีล ภาวนา” เราชอบกันง่ายๆ ไปไหนก็แล้วแต่ เห็นไหม ตอนนี้ที่ว่าไปหาพระ พระแก้ไขอะไรเขาไม่ได้นะ ส่วนใหญ่ว่าพระเป็นที่พึ่งของโลกไม่ได้ ถึงต้องไปหาเจ้าหาทรงกันเพื่อไปขอเอา เห็นไหม สะเดาะเคราะห์ต่อชะตา แล้วคิดว่าหมดสิ้นจากทุกข์โศกอันนั้น นี่มันได้ความสบายใจเดียวเดียว

ถ้าไปหาพระ พระแก้ตรงนี้ไม่ได้ ไอ้ตรงนี้มีมันอยู่ที่เรื่องของกรรม ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว เห็นไหม ไอ้สิ่งนั้นถ้าเราเชื่อเรื่องของกรรม สนิมเนื้อในเหล็กมันไม่เกิดตรงนี้ ถ้าสนิมเนื้อในเหล็กมันเกิด มันไม่เข้าใจเรื่องอย่างนี้แล้วมันไปตามเขา ถ้าสนิมเนื้อในเหล็กไม่เกิด มันเข้าถึงธรรม สิ่งที่จะละละเคราะห์ ทำที่เขาละละเคราะห์กันไป มันเป็นเรื่องให้กำลังใจ

ถ้าผู้ที่มีคุณงามความดี ทำบุญกุศลได้เป็นบุญกุศล อย่างที่ว่าทำบุญกับพระอรียเจ้าหรือเณรนาบุญ แล้วเราอุทิศส่วนกุศล เคารพกรรมมันจะละละได้ด้วยอย่างนี้ ละละได้ด้วยความจริงของเรา ไม่ได้ละละด้วยพิธีกรรม พิธีกรรมนั้นทำให้เกิดกำลังใจขึ้นมา เพราะไม่มีที่พึ่ง พระก็เป็นที่ยึดไม่ได้ ถึงต้องไปพึ่งเจ้าพึ่งไอนั้นกัน ให้เขาควบคุมดูนั้นกัน เห็นไหม อันนั้นต้องการความสะดวกสบาย สนิมเนื้อในเหล็กเกิดไปอย่างนั้นแล้วจะไขว้ไขว้ออกไปเรื่อย

ไอ้อย่างนี้กลับเข้ามาที่ว่า เราเข้ามาทำบุญกุศลของเราแล้ว เราจะพลาดตรงไหนอีก เราจะพลาด เราคิดออกไป เพราะอะไร เพราะว่าท่านอันนั้นมันทำได้ง่ายใจ เห็นไหม เมื่อก็บอกว่าทำได้ยากเพราะเวลามันเผาลน เวลาเกิดเป็นมนุษย์มันสั้นมาก แล้วมันเผาลนอยู่ในความทุกข์ โอกาสทำได้น้อย แต่เวลามาทำบุญกุศล ทำไมว่าเวลามันมีมากขึ้นมาละ ทำไมมันไขว้ไขว้ละ

มันไขว้ไขว้เพราะมันต้องที่ว่า ท่าน ศีล ภาวนา เรามักง่าย เราอยากได้ง่ายกัน ท่านนี้ทำได้ง่ายๆ แล้วเขาถึงมีศีลขึ้นมา ถึงจะมีภาวนาขึ้นมา ทำความสงบของใจเข้าไป มันจะเข้าไปเห็นตัวเหล็ก ถ้าจิตนั้นสงบเข้าไป มันจะเห็นว่าเหล็กตัวนี้ เวลามันคิดออกไป สนิมมันเกิดอย่างไร ถ้าเรารักษาศีล มันเป็นเหล็กที่มหัศจรรย์ชะด้วยนะ เหล็กที่ว่าไม่เกิดสนิมก็ได้ เหล็กที่กำจัด แม้แต่สนิมในเหล็กไม่ถึงเหล็กเลยก็ได้ ต้องทำใจเข้าไป

ท่าน ศีล ภาวนา พอมีศีลมีภาวนาเข้าไป ไปเห็นจิตที่ตั้งมั่น จิตที่ก่อนจะเป็นอารมณ์ออกไป เป็นความคิดนี้ สนิมมันเกิดจากตรงนั้น มันก็คัดกรองใจตรงนั้น ตรงที่ว่ามันคัดกรองใจของตัวเองออกไปตลอดเวลา คัดกรองใจของตัวเองออกไป ทำความสงบเข้ามามันถึงจะเห็นเหล็ก

ที่ว่า เห็นแต่สี่ที่ฉาบทาเหล็ก นี่เห็นอารมณ์ของเรา เห็นความคิดของเราใจ เราคิดอยู่ตลอดเวลา เราก็คิดว่าอันนี้เป็นเรา ความคิดว่าเป็นเรานี้ละ คำว่า “เป็นเรา” มันทาด้วยสี่ พอทาด้วยสี่ สีนี่สวายนามะ มันยึดมันถือมัน ความที่ว่าเราเข้าไปผูกมัดอันนั้น แต่เราไม่เห็นสนิมอันนั้นเลย สนิมที่ว่าเราคิดทุกวัน เรามัดความเห็นของเรา ตัวตนเรานี้ไปมัดทฤษฎีของเรา ทฤษฎีคิดเฉพาะ

ความคิดอันนั้น พอความคิดอันนั้นไป มันคิดไปเรื่อย กินตัวเองไปเรื่อยๆ มันจะทำให้เราเสียหายไปเรื่อยๆ

แต่ทำความสงบเข้ามา ทำความเสียหายแล้วไม่ทำความเสียหายอย่างเดียวกันะ ทำความเสียหายแล้วเผาตนเองก่อน นี่กรรมมันเกิดขึ้นมา เห็นไหม เผาตนเองก่อนถึงเผาคนอื่น เบียดเบียนตนก่อนค่อยเบียดเบียนผู้อื่น พอมันเกิดขึ้นมา มันจะเบียดเบียนตนก่อน ความคิดนั้นเกิดขึ้นจะเบียดเบียนตน แล้วก็เบียดเบียนคนอื่นไปๆ มันเผาทั้งตัวเอง เผาทั้งเขา เช่นว่า สุปปพุทธะ เห็นไหม เวลาเกิดขึ้นมา นี่เผาตนเองนะ เผาตนเองหมายถึงว่า เวลาเกิดขึ้นมาแล้วมันเผาตนเองด้วยความไม่พอใจ ด้วยความคิดของตัวเองผูกมัดขึ้นไป ถึงได้ไปขวางทางพระพุทธเจ้า ทำให้ตัวเองตกนรก

ถ้ามันเกิดสนิมในตัวเอง มันเผาตนเอง แล้วมันคิดเองนะ มันจะให้เราทำขึ้นไปแล้วเป็นโทษขึ้นมา แต่ถ้ามันเป็นบุญกุศล แล้วเราก็คิดขึ้นมา สนิมในใจนี้ต้องดูเข้ามา ทำความสงบเข้ามาให้เห็นสนิมในใจ แล้วพยายามคัดออกใจ แยกมันออก แยกมันออกหมายถึงว่า พยายามไตร่ตรองๆ มันผูกมัด มันเคยเป็นทางน้ำไหล ทางสิ่งที่ว่าทางคนเคยเดิน มันเป็นทาง

ความคิดที่มันคิดออกมาจากใจ มันก็เป็นทางเป็นช่องไป มันเคยคิดบ่อยๆ เราไม่เคยขวางเราถึงไม่เห็นตัวเหล็ก เราไม่สามารถลอกสีนั้นออกได้ เราไม่สามารถผ่านชั้นเข้าไปถึงความสงบของใจ เราเห็นแต่สีนั้น คือเห็นแต่อารมณ์ของเรา เห็นแต่ความคิดของเรา นั่นเป็นสีทั้งหมด มันสวยงามทั้งหมด เพราะเราคิดเอง สิ่งที่เราคิด เราต้องยึดว่าสิ่งที่เราคิดนั้นถูก สิ่งที่เราคิด เราเป็นคนทำ พอเราเป็นคนทำ ความที่ว่าเป็นเรานี้มันผูกมัด นี่เป็นสี เราเข้าได้ถึงสี เข้าได้ถึงสีนะ เข้าได้ถึงสีที่ฉาบทาสิ่งที่เป็นวัตถุก่อสร้าง สิ่งที่เกิดมาเป็นอารมณ์นี้ เราเข้าถึงสี เราเห็นสีนั้น เราดูบล่าสีนั้น สีนั้นสวยงามมาก มันก็ยึดมั่นถือมั่นในความคิดของตัวเอง

เพราะตัวเองก็คิดออกไป ทำตัวเองออกไปๆ นี่ถึงต้องทำความสงบเข้ามาก่อน ถ้าความคิดนี้คิดออกไปบ่อยๆ คิดไปอย่างนั้น มันก็เป็นอย่างนั้น ทำความสงบเข้ามาแล้ว ถ้าทำความสงบเข้ามาถึงใจแล้วนะ นั่นนะจิตนี้เป็นสมาธิ มันเป็นพื้นฐาน เป็นตัวเหล็ก เหล็กทำอะไรได้ เหล็ก ถ้าไม่ดัดแปลงมาเป็นวัตถุ มันก็ไม่ใช่วัตถุ เหล็กมันเป็นเหล็กใจ

ไปถึงตัวเหล็กแล้ว ถ้าไปถึงตัวเหล็ก มีความสุขก่อน มีความสุข มีความอบอุ่นใจของตัวเองว่าตัวเองเข้าถึงฐาน เข้าถึงตัวเอง ความคิด นี่ทะลุสีเข้าไป ก็คือเข้าถึงสัจจะความจริงส่วนหนึ่ง

สัจจะความจริงคือว่าต้องมีวัตถุดิบ มีเหล็ก ถึงจะสร้างเป็นวัตถุดิบต่างๆ ได้ ถ้าเข้าถึงตัวใจ มีความสุขอย่างหนึ่ง แล้วปัญญาที่จะเกิดขึ้นอันนี้เป็นอีกอันหนึ่ง เห็นไหม

ปัญญาที่เราคิดว่าเราฉลาดๆ กัน นี่ยังไม่เกิดขึ้นมาเลย ถ้าเราเกิดขึ้นมา เราจะเกิดปัญญาอันนั้น ปัญญาอันนี้ต้องพยายามฝึกฝนขึ้นมา ปัญญาในศาสนาคือปัญญาเข้าไปถึงตัวเหล็กนั้น เราคัดแปลงเหล็กนั้นให้เป็นความคิด ให้เห็นแยกแยะเนื้อของเหล็กออกมา แยกแยะออก พอแยกแยะออก ไอ้สนิมที่ติดตัวเนื้อของเหล็กจะหลุดลอยออกไป เห็นไหม มันมีอยู่แล้ว มันจะหลุดลอยออกไป หลุดออกไปจากใจ หลุดออกไปจากใจ นี่เกิดจากปัญญาอันนี้

สิ่งที่ว่าตัวเองฉลาดๆ นั้นเป็นแค่สี่เกลือบ สิ่งที่เกิดจากเป็นปัญญาจริงๆ นั้นยังไม่เกิดขึ้นจากเราเลย สี่เกลือบนั้นเป็นสี่เกลือบเฉยๆ สิ่งที่เกิดจากที่ตัวเหล็กนั้นเป็นอย่างนั้นขึ้นมา มันจะขึ้นมาเป็นอีกชั้นหนึ่ง พอเป็นอีกชั้นหนึ่ง อันนี้เป็นปัญญา เห็นไหม ปัญญาอันนี้ถึงจะเกิดขึ้นมา ปัญญาทางภาวนามยปัญญา ปัญญาอันนี้ถ้าไม่ฝึกฝนนี้ไม่เกิด

ความสงบขึ้นมา ความสงบของเรายังไม่เจอ แล้วเราจะเกิดปัญญาได้อย่างไร มันก็เป็นสี่เกลือบ เป็นสนิมกินความคิดของเราไปทุกวันๆ สนิมกินเหล็กของเราไปตลอด ตัวของใจเราก็ต้องเป็นจี๊ข้าของมันไป แล้วมันจะให้โทษเหมือนสุปปพุทธะนั้น ตัวสุปปพุทธะให้โทษอย่างไร? ให้โทษเพราะว่าไม่ทำตรงนี้ก่อน เห็นไหม สุปปพุทธะทำตรงนี้ เพราะสุปปพุทธะเอาความคิดของตัวเกลือบสี่ สีนั่นเกลือบ เกลือบจนตัวเองเชื่อใจ ตัวเองเชื่อกำลังใจของตัวเองว่าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านี้รังแกพระเทวทัต

มันจะเป็นไปได้อย่างไร ในเมื่อองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นพระอรหันต์ จะไปรังแกใครได้ คิดว่ารังแก คิดว่าไม่พอใจ เห็นไหม คิดว่าไง ในตำราเขียนว่าอย่างนั้น แล้วถึงได้ออกไปทำอย่างนั้น นั่นอันหนึ่ง เห็นไหม แล้วที่ว่าพระเทวทัตก็เหมือนกัน ทำความสงบก็ทำถึงตัวเหล็ก เข้าไปถึงตัวเหล็กนั้น แต่ยังไม่ได้ทำให้เป็นอื่น เอาเหล็กนั้น เอาที่ความสงบนั้นออกไปเป็นฤทธิ์เป็นเดชออกไป ไม่เกิดปัญญา เพราะปัญญาไม่ได้ฝึกฝนขึ้นมา ปัญญาที่จะฝึกฝนขึ้นมาจะเข้าไปให้ถึง ทำให้สนิมนี้ออกไป นี่เข้าถึงตัวเหล็กแล้วยังถอยออกมา ปัญญาถึงต้องเกิดขึ้นอีกส่วนหนึ่ง ปัญญาในการภาวนาที่จะเกิดขึ้นจากการภาวนา การยับยั้งใจของตัวเอง ปัญญาตัวนั้นเราต้องสร้างขึ้นมานี้เป็นสิ่งที่ปรารถนา เพราะปัญญานั้นเป็นสิ่งที่ชำระกิเลส

ความตริกของเรานี้ชำระกิเลสไม่ได้นะ สิ่งนี้เป็นความตริกของเรา เป็นปัญญาข้างนอก มัน
เป็นประโยชน์เหมือนกัน เห็นไหม เป็นประโยชน์เริ่มต้นเข้ามาที่เราตั้งใจ เรายึด เริ่ม เราตั้งใจทำของ
เราเข้ามา แต่พอเราเข้าไปแล้ว ควรจะก้าวเดินต่อไป ไม่ใช่ไปถึงตรงแค่ให้สนิมกินใจของตัวเอง
แล้วมันจะผูกพันไป

สิ่งที่เราปรารถนา สิ่งที่เราอุตสาหะสะสมขึ้นมา เราพยายามทำขึ้นมา ปรารถนาหมายถึง
ความตั้งใจ เจตนาที่สำคัญมากนะ โยมมาทำบุญกุศลกัน เห็นไหม บุญพาเกิด แล้วสะสมบุญต่อไป
นี่เป็นบุญภายนอก แล้วเราทำบุญภายใน เพราะมีการทำบุญกุศล ไปถวายทานที่วัดแล้วได้ฟังธรรม
ธรรมอันนี้เป็นแก่นแผนที่ดำเนิน แล้วทำได้ไม่ได้ นี่เป็นบุญกุศลของเรา

ตายไปแล้ว เห็นไหม เราถึงว่า รู้ไหมว่าตายไปนี่เกิดมาเป็นมนุษย์ได้ฟังธรรมหรือเปล่า ได้
เห็นธรรมหรือเปล่า เทวทูตทั้ง ๔ ได้เห็นไหม เกิด แก่ เจ็บ ตาย นั่นก็เป็นธรรมแล้ว แต่เพราะเราไม่
เห็น นี่ขนาดว่าครูบาอาจารย์ย้ำหัวตะปู้ก็ เป็นเพราะว่าอันนั้นเป็นธรรมที่ให้สลดใจ พอสลดใจ
ขึ้นมาแล้วเกิดการสังเวช แล้วเกิดการริเริ่ม เกิดการกระทำ แล้วการกระทำนี้ถึงฟังธรรมนี้เข้าไป
เลาะเข้าไปๆ ต้องเลาะเข้าไปอย่างนี้เด็ดขาด ต้องเป็นแบบนี้เพราะอะไร เพราะว่าครูบาอาจารย์ผ่าน
สิ่งนี้มา แล้วมันเป็นผลของใจ ใจที่เกิดขึ้นมา มันเป็นผลของใจดวงนั้นแล้ว ใจดวงนั้นผ่านแล้ว ถึง
ว่า การฟังธรรมจากครูบาอาจารย์สำคัญตรงนี้ สำคัญว่าจากใจดวงหนึ่งมอบให้อีกใจดวงหนึ่ง ใจที่
ผ่านมาแล้ว สัมผัสกับธรรมนั้นแล้ว แล้วเอาธรรมอันนั้นมาอธิบายมา มันเป็นธรรมะปฏิบัติ เห็น
ไหม ไม่ใช่ธรรมะโดยสุตมยปัญญา

สุตะคือปริยัติ ปฏิบัติ แล้วถึงจะปฏิเวธ ใจดวงนั้นเป็นปฏิเวธโดยสมบุรณ์ ถึงชี้ทางถูกต้อง
ถ้าใจดวงนั้นไม่เป็นปฏิเวธโดยสมบุรณ์ มันก็เหมือนหมอกที่ไม่เข้าใจ ชี้ทางผิดทางถูก ยังต้องดูบๆ
คลำๆ ตาบอด แล้วก็จูงคนตาบอด มันก็ต้องคลำกันไป ถ้าคนตาเริ่มเห็นแสงบ้าง กับคนตาว่าง
ขึ้นมา นี่จูงคน เราจะให้ใครจูง เราต้องตั้งใจว่าเราจะให้ใครจูง

ถ้าเราจะให้คนอื่นจูง มันก็เป็นอีกอย่างหนึ่ง ถ้าให้เชื่อกูบาอาจารย์จูง มันก็ไปอีกอย่าง
หนึ่ง ไปอีกอย่างหนึ่งหมายถึงว่ามันจะไปถึงที่หมายปลายทางได้ด้วยความสะดวก เอวัง